

הַלְבוֹת אִישׁוֹת פֶּרֶק כֹּא

א. מְצִיאת הָאִשָּׁה וּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ, לְבַעֲלָהּ. וּמָה הִיא עוֹשֶׂה לוֹ, הַכֹּל כַּמְנַהֵג הַמְּדִינָה: מְקוֹם שְׂדֵרְכָן לְאָרֶג אורגת, לְרִקֵּם רוקמת, לְטוֹת צֶמֶר אוֹ פִּשְׁתִּים טוֹה. וְאִם הִיא דֶּרֶךְ נָשִׁי הָעִיר לַעֲשׂוֹת כָּל הַמְּלָאכּוֹת הָאֵלּוּ, אֵינּוּ כּוֹפֶה אֶלָּא לְטוֹת אֶת הַצֶּמֶר בְּלֶבֶד שֶׁהַפֶּשֶׁתָּן מְזִיק אֶת הַפֶּה וְאֶת הַשְּׁפָתִים, וְהַטּוֹי הִיא הַמְּלָאכָה הַמִּיחָדָת לְנָשִׁים: שֶׁנֶּאֱמַר "וְכָל-אִשָּׁה חַכְמַת-לֵב, בְּיָדֶיהָ טוֹי" (שמות לה, כה). דְּחֻקָּה עֲצָמָה וְעֲשֻׁתָּה יוֹתֵר מִן הָרְאוּי לָהּ, הַמוֹתֵר לְבַעַל.

ב. הִיא לָהּ וְלוֹ מִמּוֹן הַרְבֵּה, אֶפְלוּ הָיוּ לָהֵן כַּמָּה שְׂפָחוֹת אֵינָה יוֹשֶׁבֶת לְהַבְטִלָּה בְּלֹא מְלָאכָה כָּלָל, שֶׁהַבְטִלָּה מְבִיאָה לְיָדֶי זָמָה; אֲבָל אֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה כָּל הַיּוֹם כָּלּוּ, אֶלָּא לְפִי רֵב הַמִּמּוֹן מִמַּעֲטָת בַּמְּלָאכָה. וְהַמְּדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה כָּלָל יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתָבָהּ, שֶׁהַבְטִלָּה מְבִיאָה לְיָדֶי זָמָה.

ג. וְכֵן כָּל אִשָּׁה רוֹחֶצֶת לְבַעֲלָהּ פָּנָיו יָדָיו וְרִגְלָיו, וּמוֹזֶגֶת לוֹ אֶת הַכּוֹס, וּמַצֵּעֶת לוֹ אֶת הַמָּטָה, וְעוֹמְדָת וּמְשַׁמֶּשֶׁת בַּפָּנִי בַּעֲלָהּ, כְּגוֹן שֶׁתֵּתֵן לוֹ מַיִם אוֹ כָּלִי אוֹ תַטֵּל מִלְּפָנָיו וְכִיּוֹצֵא בְּדַבָּרִים אֵלּוּ; אֲבָל אֵינָה עוֹמְדָת וּמְשַׁמֶּשֶׁת בַּפָּנִי אֲבִיו, אוֹ בַּפָּנִי בְּנוֹ. וּמְלָאכּוֹת אֵלּוּ, עוֹשֶׂה אוֹתָן הִיא בַּעֲצָמָה; וְאֶפְלוּ הָיוּ לָהֵן כַּמָּה שְׂפָחוֹת, אֵין עוֹשֶׂה מְלָאכּוֹת אֵלּוּ לְבַעַל אֶלָּא אִשְׁתּוֹ.

ד. יֵשׁ מְלָאכּוֹת אַחֲרוֹת שֶׁהָאִשָּׁה עוֹשֶׂה אוֹתָן לְבַעֲלָהּ, בְּזִמָּן שֶׁהֵן עֲנִיִּים; וְאֵלּוּ הֵן: אוֹפָה אֶת הַפֶּת בַּתְּנוּר, וְעוֹרָא תִּקֵּן שֶׁתִּהְיֶה אִשָּׁה מְשַׁכֶּמֶת וְאוֹפָה כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה הַפֶּת מְצוּיָה לְעֲנִיִּים; וּמְבַשֶּׁלֶת אֶת הַתְּבַשִּׁילִין, וּמְכַבֶּסֶת בְּגָדִים, וּמְנִיקָה אֶת בְּנָהּ, וְנוֹתֶנֶת תֶּבֶן לְפָנֶי בְּהֶמְתּוֹ אֲבָל לֹא לְפָנֶי בְּקָרוֹ, וּמְטַחֶנֶת. כִּיֻּצַּד מְטַחֶנֶת יוֹשֶׁבֶת בְּרַחִים וּמְשַׁמֶּרֶת אֶת הַקֶּמֶחַ, וְאַצָּה בְּטוֹחֶנֶת, אוֹ מַחְמֶרֶת אַחֵר הַבְּהֶמָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִבְטְלוּ הַרַחִים; וְאִם הִיא דֶּרֶךְ לְטַחֵן בְּרַחִים שְׁלִיד, טוֹחֶנֶת.

ה. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּעֲנִיִּים; אֲבָל אִם הַכְּנִיסָה לוֹ שְׂפָחָה אַחַת, אוֹ נִכְסִים שְׂרָאוּיִין לְקִנּוֹת מֵהֵן שְׂפָחָה אַחַת, אוֹ שֶׁהִיתָה לוֹ שְׂפָחָה אַחַת, אוֹ שֶׁהָיָה לוֹ מִמּוֹן כְּדִי לְקִנּוֹת שְׂפָחָה אַחַת אֵינָה מְטַחֶנֶת, וְלֹא אוֹפָה, וְלֹא מְכַבֶּסֶת, וְלֹא נוֹתֶנֶת תֶּבֶן לְפָנֶי בְּהֶמְתּוֹ.

ו. הַכְּנִיסָה לוֹ שְׁתֵּי שְׂפָחוֹת, אוֹ נִכְסִים הָרְאוּיִין לְקִנּוֹת מֵהֵן שְׁתֵּי שְׂפָחוֹת, אוֹ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי שְׂפָחוֹת, אוֹ שֶׁהָיָה רְאוּי לְקִנּוֹת שְׁתֵּי שְׂפָחוֹת אֵינָה מְבַשֶּׁלֶת, וְאֵינָה מְנִיקָה אֶת בְּנָהּ, אֶלָּא נוֹתֶנֶת אוֹתוֹ לְשְׂפָחָה לְהַנִּיק.

ז. נִמְצְאוּ כָּל הַמְּלָאכּוֹת שֶׁכָּל אִשָּׁה עוֹשֶׂה אוֹתָן לְבַעֲלָהּ, חֲמֵשׁ מְלָאכּוֹת טוֹה, וְרוֹחֶצֶת פָּנָיו יָדָיו וְרִגְלָיו, וּמוֹזֶגֶת הַכּוֹס, וּמַצֵּעֶת אֶת הַמָּטָה, וְעוֹמְדָת לְשַׁמֵּשׁ בַּפָּנִי; וְהַמְּלָאכּוֹת שֶׁמְקַצֵּת הַנָּשִׁים עוֹשׂוֹת אוֹתָן וּמְקַצֵּתָן אֵינָן עוֹשׂוֹת, שֶׁשׁ מְלָאכּוֹת מְטַחֶנֶת, וְאוֹפָה, וּמְבַשֶּׁלֶת, וּמְכַבֶּסֶת, וּמְנִיקָה, וְנוֹתֶנֶת תֶּבֶן לְפָנֶי בְּהֶמְתּוֹ.

ח. כָּל מְלָאכּוֹת שֶׁהָאִשָּׁה עוֹשֶׂה לְבַעֲלָהּ, נָדָה עוֹשֶׂה לְבַעֲלָהּ חוּץ מִמְּזִיגַת הַכּוֹס, וְהַצֵּעֶת הַמָּטָה, וְהַרְחֶצֶת פָּנָיו יָדָיו וְרִגְלָיו: גְּזֵרָה מְשׁוּם הַרְהוּר, שֶׁמָּא יָבוֹא לְבַעַל. לְפִיכֵךְ מַצֵּעֶת מִטָּתוֹ כִּשְׁהִיא נָדָה, שֶׁלֹּא בַּפָּנִי; וּמוֹזֶגֶת הַכּוֹס, וְאֵינָה נוֹתֶנֶת אוֹתוֹ

בִּידוֹ כְּדֶרֶכָּה תָּמִיד, אֵלָא מִנַּחַת אוֹתוֹ עַל הָאָרֶץ אוֹ עַל הַפֶּלִי,
וְהוּא נוֹטְלוֹ.

מ. הָאִשָּׁה שְׂשֻׁבְרָה כָּלִים, בָּעֵת שְׁעוֹשָׂה מְלָאכּוֹתֶיהָ בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ
פְּטוּרָה: וְאִין זֶה מִן הַדִּין, אֵלָא תִּקְנָה, שְׂאָם אִין אֶתָּה אוֹמֵר כֵּן,
אִין שְׁלוֹם בְּתוֹךְ הַבֵּית לְעוֹלָם אֵלָא נִמְצָאת נִזְהָרַת וְנִמְנָעַת מִרַב
הַמְּלָאכּוֹת, וְנִמְצָאת קִטְטָה בִּינֵיהֶם.

י. כָּל אִשָּׁה שְׂתַּמְנַע מְלַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִן הַמְּלָאכּוֹת שֶׁהִיא חִיבָתָהּ
לַעֲשׂוֹתָן כּוֹפִין אוֹתָהּ וְעוֹשָׂה, וְאִפְּלוּ בְּשׁוּט. טַעַן הוּא שְׂאִינָהּ
עוֹשָׂה, וְהִיא אוֹמֶרֶת שְׂאִינִי נִמְנָעַת מְלַעֲשׂוֹת מוֹשִׁיבִין אִשָּׁה
בִּינֵיהֶן אוֹ שְׂכָנִים; וְדָבָר זֶה, כְּמוֹ שֶׁיִּרְאֶה הַדִּין שְׂאִפְשָׁר בְּדָבָר.

יא. הָאִשָּׁה, כָּל זְמַן שֶׁהִיא מְנִיקָה פּוֹחֲתִין לָהּ מִמַּעֲשֵׂה יָדֶיהָ,
וּמוֹסִיפִין לָהּ בְּמִזּוֹנוֹתֶיהָ יֵין וְדָבָרִים שְׂיָפִין לְחֻלָּב. פָּסְקוּ לָהּ
מִזּוֹנוֹת הָרְאוּיוֹת לָהּ, וְהָרִי הִיא מִתְאַוָּה לֶאֱכֹל יוֹתֵר, אוֹ לֶאֱכֹל
מֵאֲכָלוֹת אַחֲרוֹת, מִפְּנֵי חֲלֵי תַּאֲוָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ בְּבִטְנָהּ הָרִי זֶה אוֹכֵלֶת
מִשְׁלָה כָּל מַה שֶׁתִּרְצֶה: וְאִין הַבַּעַל יָכוֹל לַעֲכָב וְלוֹמַר, שְׂאָם
תֹּאכֵל יוֹתֵר מְדִי, אוֹ תֹאכֵל מֵאֲכָל רַע, יָמוּת הַוּלָד מִפְּנֵי שֶׁצָּעַר
גּוֹפָה קוֹדֵם.

יב. יִלְדָּה תְּאוּמִים, אִין כּוֹפִין אוֹתָהּ לְהַנִּיק שְׁנֵיהֶם, אֵלָא מְנִיקָה
אֶחָד, וְשׁוֹכֵר הַבַּעַל מְנִיקָה לְשֵׁנִי; הָרִי שֶׁרָצַת הָאִשָּׁה לְהַנִּיק בֶּן
חֲבֵרְתָּהּ עִם בְּנָהּ, הַבַּעַל מַעֲכָב וְאִינוּ מְנִיקָה אֵלָא לְהַנִּיק בְּנוֹ
בְּלִבָּד. נִדְרָה שְׁלֹא לְהַנִּיק אֶת בְּנָהּ כּוֹפָה וּמְנִיקָתוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה
בֶּן עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חֹדֶשׁ, אֶחָד הַזָּכָר וְאֶחָד הַנִּקְבָּה.

יג. הִיא אוֹמֶרֶת, אֲנִי אֲנִיק אֶת בְּנִי, וְהוּא אִינוּ רוֹצֶה שֶׁתִּנִּיק
אֶשְׁתּוֹ, כְּדִי שְׁלֹא תִתְנַוֵּל אָף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ כִּמְהָ שְׂפָחוֹת,
שׁוֹמְעִין לָהּ: שֶׁצָּעַר הוּא לָהּ, לְפָרֵשׁ מִבְּנָהּ. הִיתָה עֲנִיָּה שֶׁהִיא
חִיבָתָהּ לְהַנִּיק, וְהָיָה הוּא עָשִׂיר שְׂרָאוּי שְׁלֹא תִנִּיק אֶשְׁתּוֹ אָף עַל
פִּי שְׂאִין לוֹ שְׂפָחוֹת אִם לֹא רָצַת לְהַנִּיק, שׁוֹכֵר מְנִיקָה אוֹ קוֹנָה
שְׂפָחָה: מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה עוֹלָה עִם בַּעְלָהּ, וְאִינָה יוֹרֶדֶת. הִיא
אוֹמֶרֶת, רְאוּי הוּא לְשֹׁכֵר אוֹ לְקִנּוֹת שְׂפָחָה, וְהוּא אוֹמֵר, אִינִי
רְאוּי עָלֶיהָ לְהַבִּיא רְאִיָּה, וְאִין כָּאֵן מְקוֹם לְשָׁבוּעָה.

יד. הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְגַּרְשָׁה, אִין כּוֹפִין אוֹתָהּ לְהַנִּיק אֵלָא אִם רָצַת,
נוֹתֵן לָהּ שְׂכָרָה וּמְנִיקָתוֹ, וְאִם לֹא רָצַת, נוֹתֵן לָהּ אֶת בְּנוֹ וְהוּא
מְטַפֵּל בּוֹ. כִּמְהָ דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁלֹא הַנִּיקָה אוֹתוֹ עַד שֶׁהִפְרָה.
אֲבָל אִם הִפְרָה, וְאִפְּלוּ הָיָה סוּמָה אִין מְפָרִישִׁין אוֹתוֹ מֵאִמּוֹ,
מִפְּנֵי סִכְנַת הַוּלָד, אֵלָא כּוֹפִין אוֹתָהּ, וּמְנִיקָה אוֹתוֹ בְּשֹׁכֵר עַד
עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חֹדֶשׁ.

טו. הַגְּרוּשָׁה אִין לָהּ מִזּוֹנוֹת, אָף עַל פִּי שֶׁהִיא מְנִיקָה אֶת בְּנוֹ;
אֲבָל נוֹתֵן הוּא לָהּ יוֹתֵר עַל שְׂכָרָה, דְּבָרִים שֶׁהִקְטֵן צָרִיךְ לָהּ
מִכֶּסֶת וּמֵאֲכָל וּמִשְׁקָה וְסִיכָה וְכִיּוּצָא בָּהּ. אֲבָל הַמַּעֲבֵרֶת, אִין
לָהּ כָּלוּם.

טז. שְׁלָמוֹ חֹדְשִׁיו וּגְמָלָתוֹ אִם רָצַת הַמַּגְרֶשֶׁת שֶׁיִּהְיֶה בְּנָהּ אֶצְלָהּ
אִין מְפָרִישִׁין אוֹתוֹ מִמֶּנָּה, עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן שָׁשׁ שָׁנִים גְּמוּרוֹת;
אֵלָא כּוֹפִין אֶת אָבִיו, וְנוֹתֵן לוֹ מִזּוֹנוֹת וְהוּא אֶצְלָהּ אִמּוֹ. וְאַחֵר
שָׁשׁ שָׁנִים, יֵשׁ לָאֵב לוֹמֵר אִם הוּא אֶצְלִי, אֶתֵּן לוֹ מִזּוֹנוֹת, וְאִם
הוּא אֶצְלָהּ אִמּוֹ, אִינִי נוֹתֵן לוֹ כָּלוּם. וְהִבֵּת אֶצְלָהּ אִמָּה לְעוֹלָם,
וְאִפְּלוּ לְאַחֵר שָׁשׁ.

יז. פִּי־צַד: הָיָה הָאָב רָאוּי לְצַדִּיקָה מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הָרָאוּי לוֹ
בְּעַל כָּרְחוֹ, וְזָנִין אוֹתָהּ וְהִיא אֶצֶל אִמָּהּ. וְאַפְלוּ נִשְׂאת הָאִם
לְאַחַר בְּתָהּ אֶצְלָהּ, וְאַבִּיהָ זֶן אוֹתָהּ מְשׁוּם צַדִּיקָה עַד שְׂיִמוּת
הָאָב; וְתִזְוֹן מִנְכָּסִיו אַחֵר מוֹתוֹ בְּתִנְאִי כְּתֻבָּה, וְהִיא אֶצֶל אִמָּה.
וְאִם לֹא רָצָת הָאִם שְׂיִהְיוּ בְּנֶיהָ אֶצְלָהּ אַחֵר שְׂגֻמְלָתָן, אֶחָד זְכָרִים
וְאַחֵד נְקֻבוֹת הָרְשׁוֹת בִּידָהּ, וְנוֹתְנָת אוֹתָן לְאַבִּיהֶן; אוֹ מְשַׁלֶּכֶת
אוֹתָן לְקַהֲלָהּ, אִם אֵין לָהֶן אָב, וְהֵן מְטַפְּלִין בָּהֶן.